

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHAZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszko István lelkészhez Rákoskeresztúrra (Pest megye) küldendő. ☒ ☒

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

NOSZKO ISTVAN

rákoskeresztúri lelkész.

FŐMUNKATÁRSÁK:

SCHOLTZ ÖDÖN JAHN JAKAB BLATNICZKY PÁL

ágfalvi esperes-lelkész. kiskéri lelkész. cinkotai lelkész.

DUSZIK LAJOS

GÖMÖRY JÁNOS

szatmári lelkész.

eperrési főgym. igazgató

Mejjelenik hetenként egy iven

A lap ára:

Egész évre 14 K

Félévre 7 K

Egyes szám ára 40 f

Hirdetések és pályázatok ára:

Egész oldal 40 K

Alkudó hirdetés 20 K

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Magyarországi Protestáns Népszövetség.** Vértesi Zoltán. TÁRCA. Fohász. Petronius Pál. — **Herese az Isten!** Szutórisz Frigyes. — **Adalékok a lengyelországi reformáció és a prot. egyház történetéből.** Dzurányi Dezső. — **Belélet.** — **Pályázatok és hirdetések.**

Magyarországi Protestáns Népszövetség.

„Világadvent van, melyben próféciák születnek!... Népszimpátiák keresik nem az ellenséget, a barátot!... Megreszket a lelkem arra a gondolatra: mi lesz, ha megépül, ha megépíti Isten a reformáció négyszázados jubileumának legszentebb monumentális alkotásaként a Középeurópai Protestáns Népszövetséget!“...

Ily hatalmas izzó gondolatok hevítik „sziklá“-t „Mozdulások“ cím alatt e lap jun. 3-án megjelent számában. Merész, ihletett szavak! Égő, lángoló igék! — Haláltosztó embergyilkos ágyudörgés helyett a *krisztusi* szeretet forrásából táplálkozó hivek fegyverbarátságra, közelebbi belső és külső erőt, éltet ígérő szövetségre felhívó harangkongás ez!

E tüzes nyelvű, szivem- lelkembe csengő, megkondított harangot én is kongatom tovább. Had csengjen, had zugjon! S csengő-zugó szavára had gyülekezzenek a nyáj *e világ világosságai*, ezrek és milliók, nem a „Regnum Marianum“, hanem ama jó pásztor a világ Megváltójának, a Krisztusnak zászlója alá, a ki az *Ut*, az *Igazság* és az *Élet*.

Nem egy egyedül üdvözítő, egyedül üdvösséget ígérő osztály, kaszt, felekezet szük falai közé, szükheblü tanai köré

gyülekezés, csalódtató emberesinálta dogmák mysticizmusába tévelygés, megrogzött külső formákhoz ragaszkodás, a festvérek, emberek közt elválasztó, gyűlöletet szító lerombolhatatlan páncélerődök emelése a cél, hanem *a mindent és mindeneket átölelő általános és egyetemes krisztusi szeretet alapján, az egy akol felé való folytonos közeledés és végtére is, abba az egy akolba való eljutás.* Nevezzék azt az egy akolt mennynek, édennek, meglegedésnek, testi-lelki boldogságnak, avagy világbékének.

Hogyne volna szent kötelességük a nemes szivekben ugysis benne rejlő lelki közösséget, *külső, nagy népszövetségben is* kifejezésre juttatni azoknak, kik egy anyatejet szívtak és szívnak, egy forrásuk van: a „*szeretet evangélioma*“, egy parancsuk van: az önzetlen, vagyis „*krisztusi szeretet gyakorlása*“ és egy a céluk: *abba az egy akolba való bejuthatás?!*

Hiszen a reformátorok mindegyike egyet akart: az emberi tévtanoktól az egyházat megtisztítani, a lelkiismereti szabadságot napfényre hozni, s „Vissza a szeretet evangéliomához!“ És protestáltak, tiltakoztak mindaz ellen, ami ezzel ellenkezett. Eme zászló alá akarták tömöríteni országok s világrészek népeit s hogy ez nem sikerült, az nem a népen, hanem magukon, a szintén emberi

gyarlóságokkal felruházott vezetőkön, reformátorokon mulott. Később sem sikerült, mert a „vitafkozó irástudók“ gőgje, a „farizeusok“, a „papifejedelmek“ gyengesége, büne azt megakadályozta. Helyre kell hozni a hibát! „Legyünk egyek a szeretetben!“ Szövetkeznünk kell! Krisztus a fő, mi mindnyájan annak tagjai vagyunk. Ő a fővezér, mi mint annak vitézei, a szeretet alapján, ama közös célért, az egy akol megteremtéséért küzdünk. Egyenlőre a látható akolért. Mert nem hogy immár a célt elérte volna (hiszen még a látható akol sincs meg!) se Péter se Pál, se Luther se Kalvin — se Róma se Jeruzsálem, hanem valóban akarni kell, hogy azt elérjük. *Az egyakarattal jelenlevő tanítványokra szállott a szentlélek, melynek gyümölcse a krisztusi szereteten alapuló első keresztyének szövetkezése volt.* Ha egy akaratlan leszünk biztosan állítom, hogy az a legnemesebb célt szolgáló protestáns népszövetség megalakul. Valóban megremegtető gondolat, ideális cél és tett: a szétforgácsolt erők közelebb hozása a magában gyenge egyesületek (Luther társaság, Kálvin szövetség, Orle, Mele, Prot. Irodalmi Társaság stb.) tömörülése. Miesoda imponáló, szíveket, lelkeket átalakító, a legfejlettebb kulturával a legszentebb hitvallással megtermékenyítő erővel tudna fellépni egy hatalmas, nagy protest. népszövetség. *Hálha még a közép-európai prot. szövetséget alkotjuk meg a nagy németországi, ausztriai Ev. Prot. Bundokkal!*

„Szikla“ felvetett gondolatát a következőkkel egészítem ki:

1. Mielőtt az európai prot. népszövetséget megalakítanók, alakítsuk meg elsősorban 1917 okt. 31-én a *Magyarországi Protestáns Népszövetséget*. Ennek tagja volna minden magyarhoni protestáns 1 kor. évi tagdíj fizetési kötelezettséggel, amelyért az egyesület lapját s naptárát is megkapná.

2. Ezzel kapcsolatban szerveztessék Budapesten egy *Prot. Népszövetségi iroda*.

3. Felállítandó egy *Magyarorsz. Prot. Népszöv. Nyomda*.

4. Kiadandó volna egy *Prot. Népszövetségi napilap*.

Mindezek előkészítésével felkérendő a szárnyát bontogató, hamvaiból feléledni kész „Protestáns Közös Bizottság“, mely az alakuló gyűlésre bennünket meghívna. Én ezer hívemmel ott leszek Magyarbóly 1916 jun. 8.

Vértesi Zoltán.

T Á R C A

FOHÁSZ

SZENTHÁROMSÁG VÁSÁRNAPRA.

[Rom. 11, 33–36; Ján. 3, 1–15].

*Magasságos Isten, Te, kit föl nem érhet
Gyöngye hála-szózat, emberi dicséret!
Te Mélység, mely fölött szédül az értelem;
Te Szentség, ki előtt a bünös védtelen;
Te Kezdet és Végzet, akitől származék
A teremtett világ, benne: a föld s az ég: —
— Te világolj nekünk néma rejtelmekben,
Ha föl nem ér eszünk, legalább sejdítsen,
Oh, szent Atya-Isten!*

*Magasságos Isten, ki a mélyre szálltál:
E földi sötétbe, mennyei világnál!
Te Szeretet, Kiben a szívünk kénytelen
Megtisztulni, égni, ha bünös, hévtelen;
Te maga az Élet: éltél-haltál értünk: —
Te hozzánk, mi Hozzád így közelebb értünk: —
— Vezess, hol Te jártál oh ne hagyj el itt sem,
Utainkon példád a célra hevítsen,
Oh, szent Fiu-Isten!*

*Magasságos Isten! add belénk erődöt,
Mely minket a jóra erősít, eröltet;
Te örök Tűz, melyre szunnyadva nem marad:
Isteni teltre gyul az ember-akarát;
Hatalom, mely nem hágy pihenni, alélva,
Megújhoszt, megszentel, hajt az örök célra: —
Veled egybeforrni, erőd erősítsen,
Lankadni, elezni ne hagyj egy percig sem,
Oh, Szentlélek-Isten! Amen.*

Petrovics Pál.

Keresem az Istent!

Deprecációs beszéd. Az eperjesi ev. Collegiumnak 1916 május 20-án lefolyt deprecációs-ünnepélyen mondotta Szutorisz Frigyes a természetrajz tanára, coll. igazgató.

Mélyen tisztelt tanári Kar! Kedves ifjuság!

Egy mindnyájunk előtt ismeretes költeményből indulok ki mai beszédemben. Címe: *Keresem az Istent*. Ebben egy zarándokról van szó, a ki az egész világot bejárta keresni az Istent, — de sehol sem találta.

E zarándok szavaival élve:

Vajjon hol lappang az isteni jóság,

Irgalom, bölcsesség, erkölcsök tökélye,

Az igazság esúcsa és a szellem mélye?!

Istent kereső útjában elment a zarándok palotákba, melyek márványkőből vannak építve s szinarannyal festve. Ellátogat templomokba, zárdákba; majd a tudósokat, művészeket kereste fel. Hisz a tudósok is, a művészek is — úgy vélekedett a jámbor — istenileg éreznek, lényök csupa eszmény, ők mindig a szépet, a nagyot keresik. De bárhová kopogtatott be a vándor: mindenütt csalódott, szerteszét csupa anyagiasság, csupa önzés, irigység, — Istent sehol sem találta. Majd a nép közé ment, a nyomor lakába, betekintett a börtönökbe, — ott is sok bünt, bajt látott — s borzadva hagyta el a népet is. Istent sehol sem találta. Ekkor a vándor lehajtott a fejét s zokogott esendesen, — majd örült lázban égve, futott, futott messzire s harsány, fájdalmas hangját, mintha most is hallaná az ember: „Elveszett az Isten! de meg kell találnom!”

A mai deprecációs ünnepélyt használjuk fel arra, hogy Ábrányi Emil szép versének vándorához hasonlóan: keressük mi is az Istent! Mi meg fogjuk találni. Hát csakugyan elveszett-e az Isten?

Nem keressük Istent az emberi társadalomban, a mely társadalom az élet örömeiben, zajában és küzdelmeiben ugyszólván elmerül; nem kutatjuk át újra a templomokat és zárdákat; nem alkalmatlankodunk újra a gazdagoknak, a művészeknek; a börtönöket, a népet se bántjuk, — mert sok lenne e helyeken kutatni, vajjon mindenütt olyan sötét-e a kép, a minőnek azt zarándokunk festi.

Hanem látogassuk sorra a nagy tudósokat, ezek közül is csak azokat, a kiknek az a hivatásuk, hogy a végtelen kiterjedésű, csudálatosan megalkotott és kormányzott mindenségbe bepilantsanak, a kik a nagy mindenség lényeivel, tudományos anyagaival, a természet jelenségeivel foglalkoznak és a kik ezt a tudományos kutatást, a lehető legtökéletesebb eszközökkel fölszerelve, tehetik meg.

Vajjon reájuk is vonatkozik-e zarándokunk fájdalmas kijelentése: *Elveszett az Isten!*?

Első látogatásunk olyan tudósoknak szól, a kik a legnagyobb zajjal dolgoznak s a kiknek tudományos hatása leginkább tapasztalható a társadalomban is. Ezek a tudósok csak rideg anyagot ösmernek, amitől érzékeik útján meggyőződhetnek, vagy a mit kísérletek útján bebizonyíthatnak. Így járunk többek közt *Laplace*-nál, a híres csillagásznál, a ki elég cynikusan kijelentette, hogy látesővével már sokszor át-meg átkutatta az eget, de Istent sehol sem találta. Majd *Virehow*-ot, a híres anatomust keressük fel, ő meg — saját kijelentése szerint — az emberi testet már számtalanszor végigboncolta, de az ember lelkének még nyomára nem jött. Hasonlóképen járunk nagyon sok másnál is. Egyoldalú tudósoknál tehát csakugyan hiába keressük az Istent: náluk a tudomány minden, sőt náluk az Istenség fogalmát is a tudomány képviseli. Sőt van köztük, a ki nyíltan kimondja, hogy nem Isten, hanem a természettudomány a mindenható, a legfőbb jó. E tudósokra tényleg ráillik zarándokunk kijelentése: *Elveszett az Isten!* Rájuk vezethető vissza az a téves vélemény is, mintha természettudomány és Isten fogalma egymást kizárnák.

E hiábavaló fáradozás azonban el ne kedvetlenítsen, hanem keressük továbbra is az Istent. Meg fogjuk találni.

Vándorutunkban tehát tovább látogatjuk a természettudósokat, — hátha akadnak köztük olyanok is, a milyeneket mi keressük? S fáradozásunknak csakugyan lesz bőséges eredménye: a legnevesebb természettudósoknak hosszú, diszes sora biztatón fogad bennünket. Ezek a nagy férfiak őszintébbek és elfogulatlanabbak előbbi társaiknál. Ők is tudatában vannak a természettudományok nagy s mindig fokozódó jelentőségének, de azért beösmerek, hogy az egész mindenség megismerésének igen korlátoltak a határai. Bevallják ugyanis, hogy az ember öt érzékével s azok minden, bármilyen tökéletes segédeszközeivel is a természetnek csak kis részéről vehet tudomást, sőt hogy a nagy mindenség sok mindenféle megnyilatkozásának befogadására érzékeink sincsenek. Igen korlátolt azon kívül — szerintük — az ember értelme is, végül pedig tény az, hogy a világ ugyszólván kimerithetetlen s kifürkészhetetlen: minden felfedezés ad ugyan feleletet egy bizonyos kérdésre, ennek nyomában azonban ezer új kérdést támaszt. Ilyenformán akármelyik pontjáról indulunk ki a látható világnak, mindenütt észrevétlenülre, meg nem magyarázottira — vagy egyenesen megmagyarázhatatlanra — bukkanunk. Ennek alapján ezek a belátó

tudósok maguk is elismerik, hogy a világ és az élet tele van rejtélyekkel, a melyeket a tudomány meg nem tud fejteni. Ki tudná pl. megfejteni az anyag lényegét, ki tudja mi az erő, mi az élet, mi a halál, mi célja van az életnek, mi a szellem stb. stb.

S e sokféle körülmény hatása alatt ezek a természettudósok az anyagi és érzékileg észrevehető világon felül egy magasabb, egy teremtő és mindent uraló, kormányzó lény, egy Istenség létezését ismerik fel.

Ebben az értelemben nyilatkozik nagy elragadtatással *Linné*, az örökéletű botanikus, ugyszintén *Kopernikus*, a nagy csillagász, hasonlóképen *Liebig*, a nagy chemikus, továbbá *Agassiz*, a nagy zoologus és igen sokan mások is. A nagy érdekességű nyilatkozatok közül hadd idézzem *Oswald Heer*-ét. Ez a tudós, a ki mint geológus, botanikus és zoologus egyaránt kitűnt, azt mondja egyik művében: „Mennél mélyebben hatolunk be a természet ismeretébe, annál bensőbb lesz az a meggyőződésünk, hogy csak egy mindenható és bölcs teremtőbe vetett hit, a ki az eget és a földet az ő előre megfontolt tervei szerint teremtette, képes úgy a természet, mint az ember sok minden talányát megoldani. Tehát nem egyedül az emberi szív az, a mely Istent hirdeti, hanem a természet is.”

Ime ezek a természettudósok helyes nyomra vezetnek, ő bennük megláthatja a költeményünkbeni zarándok az Istent.

Bátran mondhatjuk tehát, hogy Isten és természettudomány nem ellenkeznek egymással és hogy az Istenbe vetett hit a természettudományban és annak nyiltszívű és elfogulatlan művelőiben még támaszra is talál.

De mi ezzel még korántsem találtuk meg az Istent! Ha Istent valósággal meg akarod találni s vele közösségre lépni, úgy vonulj vissza esendes szobádba, rázd le a külső, romlott világnak minden salakját s a hit szárnyain emelkedj fel az eget Urához, tárd fel a szivedet, számolj le lelkiismeretteddel s áhitattal, mély érzelemmel imádkozzál; úgy keresd az Istent s meglásd, megtalálsd. S ha egyszer megtaláltad, akkor majd mind élénkebb lesz benned az isteni megnyilatkozás utáni vágy, s az Istennel való kölcsönhatás valóságos csudákat mivel benned. Ezekután állandóan Isten utjain fogsz haladni. Te bizalommal fordulsz hozzá minden körülmények közt, minden jóért hálálkodol neki s ha egyszer-máskor nagy csapást mér rád, akkor is benne bizol mondván: „Uram, a mit te teszel, jól van téve. Szent a Te akaratod!”

Ez az a boldogság, a mely két világot egyesít magában: a természetet és a szellemet, vagy a valóságot és az eszményt.

Ezután kell törekedni!

Tehát nem olyan sötét a kép, mint a hogy azt zarándokunk festette: nem vezett el az Isten a világban, önmagunkban is feltalálhatjuk, csak keresni kell s ne engedjük, hogy az élet örömei, zaja és küzdelmei az Isten után való természetes vágyat bennünk elnyomják.

S midőn nektek, kedves ifjak, szónokotok kérésére a tanári kar nevében megbocsátok, kívánom, hogy a költeménybeni vándor köztetek megjelenve, ne modhassa sohasem: Bizonyitt is elveszett az Isten.

Végül pedig azokhoz az ifjakhoz fordulok, a kikre már életök tavaszán az a nagy és magaslatos feladat vár, hogy talán még gyöngye karal, de annál nagyobb lelkesedéssel és elszánt-sággal a hazáért sikra szálljanak s hogy érte — ha kell — életüket és vérüket feláldozzák. Nektok — kedves ifjak! — mi jobbat adhatok e nevezetes alkalommal utra valónak, mint *keressétek az Istent!* Keressétek teljes szíveddel, teljes lélekkel s ő mindenkor veletek lesz, s ha Isten veletek van, akkor karotok is erősebb lesz, a hazáért való lelkesedésetek soha sem fog meginogni s minden bajt könnyen fogtok elviselni.

Ismételten mondom: Keressétek az Istent, ne hagyjátok el őt s Ő sem hagy el Titeket. Ugy legyen, Amen.

Adalékok a lengyelországi reformáció és a prot. egyház történetéből.

III.

(Folytatás.)

Keletkezésüket tekintve három kategóriába sorolják a prot. egyházközsegeket u. m. 1. szabad királyi városok, 2. nemesek birtokain 3. főurak latifundiumain létesültekre. A sz. k. városokban akkor alakult meg a legtöbb gyülekezet, mikor a polgárság körében elegendő hívó akadt. A nemesi és főuri birtokokon levő egyházközsegeket a földesurak hozták létre. Hitük változásánál a jobbágyság is más felekezetbe tért át. A cuius regio eius religio elve Lengyelországban még erősebben dominált mint hazánkban.

A nagylengyelországi reformációnak 3 iránya volt u. m. 1. a cseh-káivini, Ostrorog Jakab főúr 2. a lengyel-lutheri a Gorka család támogatása mellett és 3. a német-lutheri a német származású polgárság védelme alatt. Kislengyelor-

szágban a legtöbb ref. gyülekezet a krakói és sandomiri wojewodztwo területén keletkezett. Itt az 1560-ban Bychamán megtartott zsinat óta a lublini wojewodztwo lett a reformáció egyik erőssége.

A reformáció fejlődése és virágzása legnagyobb részt a főurak érdeme, míg hanyatlásának is ők voltak a jezsuitákkal legfőbb okozói. Litvániában 1570-ig a ref. Radziwill hercegek és az unitárius Kiska család támogatása mellett a prot. gyülekezetek felülmúlták a r. k. plébánián számát. A prot. egyház nagy kárára szolgált az egyik Radziwill hercegnek, Miklósnak (Sierotka) áttérése és a kis lengyelországi Fizlej és Zborowski főurak katholizálása. — A litvániai Kiska János halálával sokat szenvedtek az unitáriusok mert utódja a kath. egyházhoz való belépésre kényszerítette őket. Nagylengyelországban nagy csapásként hatott az evangélikusokra a Gorka családnak 1593-ban bekövetkezett kihalása. Sietette egyházunk pusztulását azon körülmény is, hogy a protestánsok, kik eddig karöltve működtek az unitáriusokkal azokkal minden összekötetést megszakítottak. Ezek magukra hagyatva III. Zsigmond alatt mint socinianusok egyesülnek. Ekkor érik el fejlődésük legmagasabb fokát Kis-lengyelországban. Később erőtlenségök folytán teljesen eltűnnek gyülekezeteik.

Az ellenreformáció a jezsuiták vezetése alatt 1570-ben indul meg erős lendülettel — kik Lengyelország területén már 1565-ben megjelennek. Első jelentős győzelmük Radziwill Miklós Sierotka hercegnek megnyerése volt. Ténykedésük az 1586—1632-ig uralkodó III. Zsigmond alatt, kif kortársai „a jezsuiták királyának“ neveztek, a lengyelországi protestantizmus történetének gyászos időszakát képezi.

Az 1573-iki varsói konföderáció biztosítja ugyan a szabad vallásgyakorlatot, de ennek dacára a katholizált volt erdélyi fejedelem Báthory István uralkodása alatt előfordultak esetek, mikor a türelmetlen nép a prot. templomok építését megakadályozta. 1591 után csak szporadikusan fordul elő a prot. egyház fellendülése mint pld. a XVII. század elején Potocki grófok uradalmában Podole-ban (Bukovinától keletre). 1591-től nagy erővel folyik a küzdelem az uralkodó vallás érdekében. III. Zsigmond alatt a legtöbb gyülekezetünk elpusztul. Halála után a megtizedelt protestánsok Radziwill Kristóf és Leszczynszky Rafael vezetése mellett szervezkednek, hogy gyülekezeteik fennmaradását biztosítsák. IV. László (1632—1648) és Kázmér János (1648—1668) uralkodása alatt a protestánsokat megkímélik, de az unitáriusokat megfosztják egyházi javaiktól, Ra-

kov és Wolynban levő főiskoláiktól. Anyagilag sokat szenvednek a protestánsok az 1655—1660 között dúló svég háború alatt.

(Folytatjuk.)

BELÉLET.

Halálozás. Gyásza van a pesti régi patrieius Zsigmond családnek. Zsigmond Béla építőművész, a magyar műszaki kar büszkesége, a budapesti dunai hidak és sok más, az ország nagyobb folyóin épített vashidak alkotója, az artézi-kutforásoknak országghirű vezetője jun. 12-én életének 69-ik s házasságának 41-ik évében Budapesten elhunyt. Özvegyén szül. Riger Márián s négy gyermekén kívül Dr. Zsigmond Jenő, a bányai egyh. ker. felügyelője fivérét, a pesti egyház egyik oszlopos tagját gyászolja az elhunytban. Tetemét június 14-én helyezték nyugalomra a kerepesi uti temetőben. Emlékét alkotásai őrzik! — Június elején hunyta le örök álmra szemeit a jelenkori magyar irodalom egyik legnagyobb művelője, főleg a gyermek és ifj. irodalom kiválósága: Sebők Zsigmond. Irodalmi nagy érdemeit méltatni lapunk nincs hivatva, meg kell azonban emlékeznünk haláláról, mert Sebők Zsigmondban ev. egyházunk egyik buzgó, vallásos fiát veszítette el. Emlékezete legyen áldott!

Halálozás. A Deák-téri ág. hitv. ev. elemi és polgári leányiskolának gyásza van, a tanteszület egyik kartársa Windl József polg. isk. tanár, a 9. népfölkelő gy. ezred szakaszvezetője 37 éves korában vérmérgezés folytán 3 napi szenvedés után május 10-én földi életét befejezte. Távozásával a kötelességtudás, lelkiismeretes munkásság oszlopos tagját, kartársait mindenkor szeretettel támogató, segítő jó barátot veszített el a tanteszület és az iskola. Legyen emléke áldott, pihenése csendes.

Szép alapítvány. Özv. Vojtkó Pálné szül. Poszobék Vilma azon alkalomból, hogy fia érettségi vizsgát tett megboldogult férjének, az általános tisztelt szeretett volt soproni főgimnáziumi tanárnak Vojtkó Pálnak emlékére a soproni ev. liceumnál ezer koronás alapítványt tett. Igazán nemes szívre valló alapítvány.

Esperességi közgyűlés. A bácsi egyházmegye ez évi rendes közgyűlését június hó 27-én és következő napjain d. e. 9 órakor Ujverbáson az evang. templomban tartja meg. A szokásos előértekezlet június 26-án d. u. 5 órakor lesz, az állandó bizottsági ülések 26-án d. e. 9 órakor kezdődnek.

A haza hőse. Nem egyházunknak tagja ugyan, akinek a haza oltárán való áldozatáról megemlékezni akarunk, de a személyes barátság felül egyházunk iránt oly meleg és őszinte szeretettel viselkedő református paptársunkról van szó, aki méltán megérdemli, hogy gyászaról és fájdmáról megemlékezzünk. A budai ref. egyház országíró lelkészének: *Haypál Benőnek* 19 éves *Dezső* fia, aki a 24-ik vadászászlóalj hadapródjelölt fővadásza volt, május 30-án ellenséges golyótól szíven találva hősi halált halt az olasz határon. Fiuk áldozati halálán fájdalomtól kesergő szülőket vigasztalja meg az Úr kegyelme, enyhítse e nagy fájdmukat az igaz barátok részvéte. Az ifju hős emléke legyen áldott!

Lelkészi meghívás. A felsőlövői evang. gyülekezet a bold. emlékű Steffner Gyula főesperes helyére egyhangu lelkesedéssel megválasztotta lelkészeül *Beyer Teofil* kőszegi lelkész, főesperesi.

Értesítés. A modori árvaház tagjait és barátait tisztelettel értesítjük, hogy a j. hó 21. és 22-ikére tervezett árvaházi közgyűlés és ünnepély az igazgató családtagjának nehéz betegsége miatt egyelőre *nem tartatik meg.* Modor 1916. június hó 10-én. Az árvaház választmánya.

A Magyarhoni Evang. Lelkészegyesület pénztárába május havában a következő tagok díjai folytak be: Algöver Andor okl. theol. tan., budapesti vallásnár alapító tagsági díja száz kor., továbbá rendes tagok díja 1916-ra: Rájer János lk. (Kukmér), Alth Lajos lk. (Felsőkemence), Ihász Mihály lk. (Kerta), Kuszy Gusztáv lk. (Dabar).

Breznóbánya 1916 június 5-én.

Vitális Gyula
egyesületi pénztáros.

Háborus segély. Az összeg nagyságát feltüntető utalvány még nem jött egyházunk egyet. elnökségéhez, de kérvényünk már elintézészt nyert, a jövő héten a többit is megtudjuk.

Papp Géza: Egy tábori lelkész haretéri naplója. 156 l. Hegedüs és Sándor könyvkiadóhivatala Debrecen. Ára esinos vászonkötésben 1 kor. 80 fill. — A könyv Jenő kir. hercegnek ajánlva jelent meg, aki a szerzőt saját cimerevel és monogrammjával ellátott emlékgyűrűvel tüntette ki, most jelent meg. A mű szerzője, aki a magyar protestáns egyházi irodalomban elismert nevű író és több országos pályadíjat is nyert, ebben a kötetben haretéri működésének állított maradandó irodalmi emléket, midőn haretéri beszédét, imádságait és megkapó szép

leírásait ekként összegyűjtötte. Kapható a kiadónál Debreczenben.

Szerkesztői üzenetek.

Ev. Lap f. szerkesztője. Megjegyzései nem hoznak ki nyugalomunkból, de nem is kedvetlenítenek el kötelességeink hü teljesítésétől. A MELE -hez s annak vezetőségéhez s főleg a vezetők tettei feletti bírálatához csak akkor lesz valami köze és joga, ha előbb tagja is lesz az egyesületnek s akkor is csak az alapszabályok korlátain belül. Legalább addig — engedje meg — ha bárminemű felszólalásai és írásai visszhang nélkül maradnak.

D. L. Sz. A glosszákra vonatkozó cikkedet — az előbbi üzenetben foglaltakat ts figyelembe véve, nem közölhetem. R. S.-nak ilyen glosszák ellen, a melyekkel mindenki tisztában van, nincs védelemre szüksége. Nem kell ezekkel végezni! Dégzett már ezekkel a közvélemény!

Pályázatok és hirdetések.

Pályázat.

A budai ág. hitv. ev. egyházközség egy *vallásnári állásra* pályázatot hirdet. A megválasztottnak kötelessége leend az egyházközség által meghatározandó állami és közs. iskolákban a vallásoktatás ellátása heti 28 órában évi 3200 K fizetés és 600 K lakpénz mellett. A megfelelő lelkészi képesítéssel bíró pályázók kellően felszerelt folyamodványaikát *június hó 28-áig* nyujtsák be az egyházközség lelkészenél fölisztelendő Scholtz Gusztáv püspök urnál (I. Dár, Verbőczy u. 28.)

Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Felvilágosítás.

Az „*Evangelikus Órálló*“ ez évi 22-ik számában — az ujonnan megalakult *ruttkai* ág. h. ev. egyház rendes lelkészi állására — hirdetett pályázat szövegének magyarázataként közlöm: hogy a polgári iskolánál heti 8 és a két tanonciskolánál heti 3 hittani óráért a megválasztott lelkész az iskolafenntartók részéről külön 550 koronányi minimális tiszteletdíjat kap.

A falusi elemi és ismétlő iskolai hitoktatást egy ev. vallásu áll. el. isk. tanerő fogja ellátni. Kelt Ruttkán, 1916 évi jun. 8-án.

Dr. Szolárik Vilmos
egyház-felügyelő.

Pályázat.

Az iglói ág. hitv. ev. főgimnáziumnál az 1916—1917 tanév elején a *latin-történelmi szakból* betöltendő *helyettes tanári állásra* pályázato-hirdetek.

Pályázhatnak ág. hitv. ev. vagy reform. val-lásu tanárok, vagy tanárjelöltek,

Fizetés 1600 korona, előzetes havi részle-tekben.

A születési bizonyítvánnyal, érettségi bizo-nyítvánnyal, a felsőbb tanulmányokat igazoló ok-mányokkal, a katonai viszonyt s esetleg eddigi szolgálatot feltüntető bizonyítványokkal, a kato-nai viszonyt s esetleg eddigi szolgálatot feltün-tető bizonyítványokkal felszerelt pályázati kérvé-nyek j. é. aug. 1-éig küldendők be az alulírt egy-házi és iskolai felügyelőhöz.

Igló, 1916. jun. 1-én

Münnich Kálmán

adv. tanácsos, egyh. és isk. felügyelő.

Pályázat

Felsőalmás ev. anyaegyház tótul tudó kán-tortanítót, vagy orgonálni tudó tanítónőt keres. Fizetése az egyháztól 805 korona, a többi állam-szegély, két szoba és konyhából álló lakás. Tan-terem fűtésére minden mindennapos iskolástól egy szekér fa. Kellően felszerelt kérvények az evang. lelkészi hivatalhoz Felsőalmásra. u. p. Alsóalmás, Hont m. július hó 10-ig küldendők.

Kontsek László

ev. lelkész.

2-2

Pályázat meghosszabbítás.

Az Órállo május 25-iki számában hirdetett szepesmegyei rókuszi lelkészi állásra vonatkozó pályázati határidő azon megtoldással, hogy az egyet. nyugdíjintézeti illetéket a lelkész helyett úgy mint eddig, ezután is az egyházközség fizeti, j. é. június 30-áig meghosszabbítatik.

Szepestótfalu 1916 június 10-én.

Kallath Károly

főesperes.

1-1

Pályázat.

A gömői ágost. hitv. evang. egyházmegyébe kebelezett *Sebespataki* egyház, nyugalmazás folytán megürült lelkészi állására

pályázatot hirdet.

s magyar nyelvű lelkészi állással egybekötött javadalmazás a következő: 1. Ter-mészetben való lakás, kertekkel. 2. Az egyháztól készpénz, termény, palást díjakban 690 kor. 78 fill. azaz hatszázkilencven korona és hetvennyole fillér. 3. Kongrua 909 kor. 22 fill. azaz kilencszáz kilenc korona és huszonkét fillér.

A teljesen felszerelt jelentkezések, aláírott főesperesnél, 1916 évi július 12-ikéig adandók be. Hiányos jelentkezés figyelembe vétetni nem fog.

Kelt Gömörpangit és Rozsnyó 1916. jun. 14.
Kubinyi Géza s. k. Terray Gyula s. k.
egyhézmegyei elügyelő. főesperes.

Pályázat.

A *klazányi* (u. p. Alsógyertyán Zemplén m.) evang. egyház kántortanítót keres, javadalma jó akáson és kerten kívül, stolával együtt 800 kor. ezenkívül a törvénybiztosította államsegély. Pá-lyázhatnak evang. képesített tanítók, ezek hiányá-ban ideiglenesen nő is fog alkalmaztatni esetleg csak tanítói teendők végzésére.

A hat osztályu iskola tannyelve magyar, egyházi functiók nyelve tót.

Határidő július 15. Bővebb felvilágosítást ad Goldperger János ev lelkész.

MOST JELENT MEG!

'PROTESTÁNS ESTÉK'

Felolvasások.

A vallás, nevelés, irodalom, történelem és társadalom köréből.

A reformáció 400 éves emlékünnepe-re szerkeszteite:

KODÁCS SÁNDOR theol. akad. tanár.
III. kötet. Ára 12 korona.

Kapható:

Hóka Lajos

könyvkereskedése

Budapest, Hamermayer-Márczy-u. 1.

Legelőszerebb az összeget postautalványon vagy levélhez mellékelve bérlegelben bekül-den. Portóra 20 fillér kért.

Most jelent meg!

Déli végeken

költemények.

Irtta SZÁNTÓ RÓBERT

— Ára 2 korona. —

A tiszta fövedelmet az elesett magyar népjel-kezők özvegyei és árvaí támogatására fordítjuk

Megjelenik és kapható

Scholtz Testvérek könyvkeresek.
Budapest IX., Ferenc-körut 19—21 sz.

HOVOTNY ANTAL FIA
harangöntő és
vasharanglábgyár
**TEMESVÁR, Gyár-
város.**

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját taalmányu új modoru áflyukasz-off harangjait,
melyek felső részükön a hegedűhöz hasonló 8 db nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangok, mint a régi modorok. Ily szerkezetű 327 kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok ilyenekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.
Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgáltatnak — Az 1896. orsz. kiállitáson millemi nagy éremmel kitüntetve.

Lelkész és vallástanár, tanár és tanító urak rendeljék meg és terjesszék

a hívek és a tanítványaik között az

ÉBRESZTŐ

képes keresztyén szépirodalmi, családi és ifjusági havi folyóiratot.

Szerkeszti:

MEGYERCSY BÉLA.

Előfizetési díja egy évre 4 kor.

Az ÉBRESZTŐNEK minden keresztyén családnak és minden keresztyén ifjúnak el kell jutnia, hogy a nemes szépirodalom szárnyain minden olvasójának lelkébe bevigye a keresztyén magyar nemzet hatalmas gondolatát.

Előfizetéseket elfogad és megfuzsz. ingyen küld a kiadóhiv.

Budapest, VIII., Főh. Sándor-utca 28

Pontos és legjobb órák 5 évi jótállásra!

Egyházi szentedények, urvacsora-kelyhek, keresztlő kannák, oltári gyertyafartók, borkanecók. — Arany és ezüst ékszerek, evőeszközök, chinaezüst disztárgyak részletfizetésre is kaphatók.
Javításokra s vidéki megrendelésekre különös gondot fordítok. — Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve.

POLGÁR KÁLMÁN,
műórás és ékszerész, az ev. ref. egyházak szállítója.
BUDAPEST, VI. TERÉZ-KÖRUT 5. SZ. I. EM.

Pontos kiszolgálás! Jutányos árak!

Boros-nyomda Rákosligeten Budapest mellett.